

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/226/2017
Identifikačné číslo spisu: 2215220694
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2215220694.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C. E., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v K. D., K. D. XX, 2/ C.. G. E., narodeného XX. XX. XXXX, bývajúceho v K. D., K. D. XX, 3/ W.. O. E., G., narodeného XX. XX. XXXX, bývajúceho v T., T. 539, 4/ C.. N. E., narodeného XX. XX. XXXX, bývajúceho v J. XXX, J. XXX, zastúpených Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Trnave, Hlavná 31, IČO: 36 865 281, proti žalovaným 1/ Slovenská autobusová doprava Dunajská Streda, akciová spoločnosť, skráteno SAD Dunajská Streda, a. s., so sídlom v Dunajskej Strede, Bratislavská cesta 2, IČO: 36 245 488, zastúpeného JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Stará Vajnorská cesta 37, IČO: 36 264 750, 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 16C/627/2015, o dovolaní žalobcov 1/, 2/, 3/, 4/ a žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. apríla 2017 sp. zn. 25Co/214/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcov 1/, 2/, 3, 4/ o d m i e t a.

Dovolanie žalovanej 2/ o d m i e t a.

Žalobcom 1/, 2/, 3/, 4/ a žalovanej 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. apríla 2016 č. k. 16C/627/2015-83 v spojení s opravným uznesením z 10. júna 2016 č. k. 16C/627/2015-112 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 12.500 eur, žalobcovi 2/ sumu 9.000 eur, žalobcovi 3/ sumu 5.000 eur a žalobcovi 4/ sumu 4.000 eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že podľa ustálenej judikatúry je súčasťou práva na ochranu osobnosti i právo na súkromie a rodinný život, ktoré v sebe zahŕňa tiež právo fyzickej osoby na spolužitie predovšetkým s členmi rodiny a že zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá poškodenej osobe právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa

ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. V danej veci smrťou E. E. (manžela žalobkyne a otca žalobcov) v dôsledku nárazu linkového autobusu žalovaného 1/ do vozidla, v ktorom sa viezol E. E., došlo k pretrhnutiu rodinných a súkromných vzťahov žalobcov k nemu a teda k zásahu do práv žalobcov na ochranu osobnosti v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Podľa názoru súdu smrť manžela žalobkyne a otca žalobcov spôsobila neodstrániteľné prerušenie intenzívnych rodinných a súkromných vzťahov a živých rodinných väzieb, čo nemožno odčiniť iným spôsobom než poskytnutím finančného zadost'učinenia podľa § 13 ods. 2 OZ. K výške nemajetkovej ujmy uviedol, že pre jej priznanie je určujúca v zmysle § 13 ods. 3 OZ závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom druhé kritérium sa uplatňuje tak vo vzťahu k postihnutej fyzickej osobe, ako aj k osobe, ktorá zásah spôsobila. K okolnostiam neoprávneného zásahu uviedol, že konanie zamestnanca žalovaného 1/ naplnilo skutkovú podstatu nedbanlivostného trestného činu a že neboli tvrdené a ani zistené žiadne ďalšie priťažujúce a ani poľahčujúce okolnosti. Rovnako ani u zomrelého E. E. nezistil žiadne okolnosti, ktoré by svedčili o jeho podiele na spôsobení ujmy. Pri posudzovaní závažnosti nemajetkovej ujmy prihliadal na stupeň a intenzitu rodinných a súkromných vzťahov žalobcov k zomrelému, ktoré u každého zo žalobcov podrobne vysvetlil. Pri určení výšky náhrady vychádzal aj z dostupných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR v podobných prípadoch (rozhodnutia sp. zn. 4 Cdo 139/2011, sp. zn. 3 Cdo 228/2012, sp. zn. 1 Cdo77/2009, sp. zn. 2 Cdo 194/2011), v ktorých bola pri úmrtí dieťaťa rodičom priznaná suma 15.000 eur, pri úmrtí manželky a syna priznaná suma 23.000 eur. V tejto súvislosti sa nestotožnil s odkazom žalobcov na rozsudky okresných, resp. krajských súdov, ktoré v podobných situáciách priznali postihnutým osobám 30.000 eur, či dokonca 100.000 eur. Ako vyplýva z judikatúry najvyššieho súdu, každá náhrada musí byť riadne a spoľahlivo odôvodnená skutkovými okolnosťami prípadu, súd musí pristupovať k priznávaniu obozretne a triezvo a nemožno priznať excesívne sumy, ktoré sú nereálne vo vzťahu k priemerným majetkovým a príjmovým pomerom v Slovenskej republike, a ktoré sú reálne nesplateľné. Osobitne sa podľa súdu prvej inštancie treba vyvarovať priznaniu nemajetkovej ujmy v trestnej sume, teda pôsobiacej viac ako trest pre pôvodcu zásahu než náhrada pre dotknuté osoby. Náhradu nemajetkovej ujmy treba preto priznávať proti fyzickým aj právnickým osobám podľa tých istých kritérií a pri ich výške prihliadať aj na ich všeobecnú primeranosť v podmienkach Slovenskej republiky. Aplikujúc uvedené potom priznal žalobcom 1/ až 4/ náhradu nemajetkovej ujmy v sumách uvedených vo výroku I. rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného (analogicky podľa judikátu R 2/1975) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. K vecnej pasívnej legitímácii žalovanej 2/ uviedol, že § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) treba vykladať tak, že poistenie zodpovednosti kryje aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ a poškodení (pozostalí) môžu tieto nároky podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. uplatniť priamo proti poisťovateľovi (v danom prípade žalovanej 2/), a to rovnako ako všetky ostatné nároky na náhradu škody. Tento právny záver vyvodil použitím eurokonformného výkladu smernice č. 2009/103/ES a aplikáciou záverov rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová (C-22/12), podľa ktorých sa článok 3 ods. 1 smernice 2009/103/ES má vykladať tak, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Podľa názoru súdu možno účel smernice dosiahnuť výkladom pojmov uvedených v ustanovení § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., a to konkrétne pojmu „náklady pri usmrtení“. Takúto ujmu v zmysle citovaného ustanovenia (za splnenia ostatných podmienok v ods. 4) kryje poistenie zodpovednosti za škodu, ktoré mal žalovaný 1/ uzavreté u žalovanej 2/. Žalovaná 2/ je povinná žalobcom túto ujmu uhradiť. Žalobcovia preto opodstatnene uplatňujú svoje nároky aj voči tejto žalovanej.

2. O odvolaní žalobcov 1/ až 4/ a žalovaných 1/ a 2/ rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. apríla 2017 sp. zn. 25Co/214/2016 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa s jeho odôvodnením. Námietky žalobcov 1/ až 4/ smerujúce voči zamietavému výroku rozsudku súdu prvej inštancie považoval za nedôvodné. Podľa odvolacieho súdu

sumu nemajetkovej ujmy neovplyvňuje krytie sumy poistením a ani povahou podnikateľskej činnosti žalovanej 2/. Správne preto súd prvej inštancie prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadostučinenia je podľa odvolacieho súdu atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane musí byť zachovaný princíp proportionality, aby suma peňažnej satisfakcie nebola prostriedkom obohacovania sa a na škodcu pôsobila likvidačne. Všetky uvedené kritériá súd prvej inštancie pri určovaní rozsahu nemajetkovej ujmy zohľadnil a odvolací súd sa s výškou priznanej nemajetkovej ujmy plne stotožnil.

3. K odvolaniu žalovanej 2/, ktorá namietala nesprávne právne posúdenie v otázke jej pasívnej vecnej legitimácie uviedol, že pre jej určenie je rozhodujúci výklad pojmu škoda podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý ale treba vykladať eurokonformne tak, ako to urobil súd prvej inštancie. Je potom správny aj jeho záver, že z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 OZ. V posudzovanom prípade tak náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2, 3 OZ spadá do sféry povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovaného 1/ za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. v celom rozsahu potvrdil.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/, 3/, 4/ (ďalej aj „dovolatelia“) a žalovaná 2/ dovolania. Žalobcovia dovolanie odôvodnili v zmysle § 432 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Za právnu otázku, ktorá nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte vyriešená považovali určenie výšky a kritérií rozhodných pre vyčíslenie náhrady nemajetkovej ujmy, priznanie ktorej v danej veci považovali za neadekvátne. Vo všeobecnej rovine uviedli ako je teóriou vnímaný pojem osobnosť, že pre rôznorodosť jednotlivých stránok osobnosti možno uvažovať o širokom spektre neoprávnených zásahov proti týmto osobnostným zložkám, a že súčasťou tohto jednotného práva sú i jednotlivé čiastkové práva smerujúce k ochrane jednotlivých hodnôt osobnosti fyzickej osoby. Poukazyvali na dôležitosť jednotlivých zložiek ochrany osobnosti demonštratívne vypočítaných v § 11 OZ, kde bezpochyby je život fyzickej osoby tou najvýznamnejšou zložkou práva na ochranu osobnosti. Pri zásahu do života a zdravia fyzickej osoby spravdla neprichádza do úvahy iný prostriedok ochrany podľa § 13 OZ než poskytnutie peňažného zadostučinenia. V danom spore došlo k zásahu do najvyššej právom chránenej hodnoty, a to života fyzickej osoby, a preto dovolateľmi uplatnené sumy nemajetkovej ujmy ako osôb najbližších nemožno považovať za prehnaté. Poukazyvali na to, že úvaha súdu pri vyčísľovaní nároku musí mať jasnú štruktúru a musí byť vedená výlučne kritériami formulovanými zákonom. Ustálená súdna prax založila systém určenia primeranosti a spravodlivosti peňažnej výšky nemajetkovej ujmy na porovnávaní kritérií, a to závažnosti ujmy, následkoch ujmy a miere zavinenia. Súdny priznávajú pri zásahoch do hierarchicky nižšie umiestnených zložiek ochrany osobnosti niekoľkonásobne vyššie sumy. V tejto súvislosti dali do pozornosti rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/211/2016, v zmysle ktorého bolo pozostalým rodičom pri strate syna spôsobenej dopravnou nehodou priznaná nemajetková ujma každému po 30.000 eur a pozostalej sestre, ktorá nežila s bratom v spoločne domácnosti suma 15.000 eur, ako aj Zákon o sociálnom poistení, ktorý priznáva pri smrti v dôsledku úrazu blízkym osobám pre všetkých poškodených sumu 55.503,20 eur a pri vražde blízkej osoby má poškodený možnosť uplatniť voči štátu nárok vo výške 50 násobku minimálnej mzdy (21.750 eur). Na základe vyššie uvedeného nemožno otázku určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch považovať za ustálenú právnu otázku, ktorá bola v praxi odvolacieho súdu už vyriešená. Navrhli preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne ho zmenil a ich žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

5. Žalovaná 2/ dovolanie odôvodnila rovnako v zmysle § 432 C. s. p. tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa

odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorých najvyšší súd opakovane konštatoval právny záver, že poisťovateľom (v danom prípade žalovanej 2/) nesvedčí pasívna legitímácia v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. Za nesprávne právne posúdenie považovala určenie rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý odvolací súd rozšíril aj na nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do práva na ochranu osobnosti pozostalých po obeti dopravnej nehody. Neprípustne tak interpretoval pojem „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. aj o nemajetkovú ujmu podľa § 13 ods. 2 OZ. Podľa žalovanej 2/ sa povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vzťahuje výlučne na škodu definovanú § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. preto pod neho nemožno subsumovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Následne uviedla, že slovenská právna úprava nemá ustanovenie, ktoré by priznávalo náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým po obeti dopravnej nehody v dôsledku zásahu do ich osobnostných práv z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a túto medzeru nemožno vyplniť ani eurokonformným výkladom práva Európskej únie. Napokon upriamila pozornosť aj na § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z., z ktorého vyvodila, že neexistuje príčinná súvislosť medzi dovolateľmi uplatňovanou nemajetkovou ujmu a poistnou udalosťou ako takou, čo len potvrdzuje, že úmyslom a cieľom zákonodarcu pri koncipovaní zákona č. 381/2001 Z. z. nebolo krytie nemajetkovej ujmy pozostalých. Navrhla preto, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu žalobcov voči žalovanej 2/ zamietne.

6. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k podaným dovolaniam uviedla, že dovolanie dovolateľov považuje za zmätočné. Podľa žalovanej 1/ súdna prax dôsledne rozpracovala kritériá, podľa ktorých majú súdy v rámci úvahy o sume nemajetkovej ujmy postupovať. Od týchto kritérií sa konajúce súdy neodchýlili. Navyše, určenie konkrétnej sumy nemajetkovej ujmy nepredstavuje právnu otázku a dovolanie dovolateľov je preto procesne neprípustné. Pokiaľ ide o argumentáciu žalovanej 2/ o nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie, túto považovala za prekonanú. V danom spore je potrebné vychádzať z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová, ako aj ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vo svojich rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 206/2015, sp. zn. III. ÚS 645/2015, potvrdil správnosť aplikácie eurokonformného výkladu § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. Žiadala preto, aby najvyšší súd obe dovolania odmietol.

7. Dovolatelia vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 2/ uviedli, že sa nestotožňujú s právnym názorom žalovanej 2/, podľa ktorého nie je v spore pasívne legitímovaná. Rovnako poukázali na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová a potrebu eurokonformného výkladu pojmu „škoda na zdraví“ a „ujma na zdraví“. Otázka pasívnej legitímácie žalovanej 2/ bola vyriešená aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 tak, ako ju vyriešili aj konajúce súdy. Žiadali preto, aby najvyšší súd dovolanie žalovanej 2/ zamietol ako nedôvodné.

8. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote strany, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpené v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., že ide o dovolania, ktoré spĺňajú náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C. s. p.), zaoberal sa bez nariadenia pojednávania ich prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov ako aj žalovanej 2/ je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

9. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

10. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalobcovia a žalovaná 2/ odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p., resp. § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.

11. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

13. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C. s. p.

14. Pokiaľ ide o dovolanie žalobcov, ktorí uplatnili prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. treba uviesť, že určitá otázka, aby mala z hľadiska citovaného ustanovenia relevanciu, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku a nevysvetlí potrebu, aby dovolací súd túto otázku vyriešil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a akú jej naliehavosť mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá doposiaľ nebola riešená a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števíček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 28/2017).

15. V danom prípade dovolateľa zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom v dovolaní neuviedli právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne a od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Za takúto otázku nemožno považovať len konštatovanie žalobcov, že „považujú určenie výšky a kritérií rozhodných pre vyčíslenie náhrady nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej a druhej inštancie za neadekvátnu a v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ nevyriešenú“. Samotné určenie konkrétnej výšky nemajetkovej ujmy odvolacím súdom nepredstavuje právnu otázku. Rovnako ani konštatovanie dovolateľov, že kritériá podstatné pre určenie rozsahu nemajetkovej ujmy sú v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ nevyriešené, nemožno považovať za označenie právnej otázky. Okrem toho dovolateľa v bode 9) dovolania uvádzajú, že súdna prax je ustálená v tom, že pri určení primeranosti výšky nemajetkovej ujmy treba vychádzať z porovnania kritérií, a to závažnosti ujmy, následkov ujmy a miery zavinenia. V tomto smere si tvrdenia samotných dovolateľov odporujú, sú rozporné. Žalobcovia teda jasným a zrozumiteľným spôsobom nekonkretizovali právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy (jej rozsahu) dovolacím súdom nebola vyriešená. Navyše, dovolateľa v dovolaní neuviedli, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci, pokiaľ konajúce súdy ich žalobu nad rozsah priznaného prísudku zamietli. Len prosté konštatovanie dovolateľov, že priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy odvolacím súdom považujú za neadekvátnu a že sumy nimi uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy ako osôb blízkych objektu zásahu nemožno považovať za prehnané, obsahovo nezodpovedajú požiadavkám vyplývajúcim z ustanovenia § 432 ods. 2 C. s. p. Týmto požiadavkám nevyhovuje ani vo všeobecnej rovine podaný výklad ustanovenia § 13 OZ

bez uvedenia konkrétnych právnych argumentov, z ktorých sa vyvodzuje nesprávnosť právneho posúdenia odvolacím súdom v danej veci.

16. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že žalobcovia v dovolaní nevymedzili náležitým spôsobom právnu otázku, ktorá ešte nebola dovolacím súdom riešená, čo bolo pre posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP podstatné a že ich dovolanie nevyhovuje ani kritériám uvedeným v § 432 C. s. p. Vády dovolania tejto povahy bránia dovolaciemu súdu, aby v danom prípade uskutočnil dovolací prieskum. Najvyšší súd dovolanie žalobcov smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu preto podľa § 447 písm. c/ a f/ C. s. p. odmietol.

17. Pokiaľ ide o dovolanie podané žalovanou 2/, táto odôvodnila dovolanie nesprávnym právnym posúdením veci spočívajúcim v tom, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z. z. sa nevzťahuje na nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do práva na ochranu osobnosti pozostalých po obeti dopravnej nehody, a teda aj nesprávnym právnym posúdením jej pasívnej vecnej legitímácie. Prípustnosť dovolania je podľa žalovanej 2/ daná tým, že pri riešení predmetnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

18. Najvyšší súd v prvom rade považuje za nevyhnutné uviesť, že do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

19. Pri posúdení právnej otázky pasívnej legitímácie žalovanej nemožno opomenúť rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, v ktorom Súdny dvor vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za ujmu (hmotnú i nehmotnú) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Na závery uvedené v tomto rozsudku Súdneho dvora nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017 (uvedené rozhodnutie bolo publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 61/2018), kde vysvetlil, že „pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinností poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu. Najvyšší súd v tomto rozsudku vychádza z eurokonformného výkladu pojmu škoda na zdraví, upraveného v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý je súladný s názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, prezentovaným v jeho uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, kde ústavný súd uviedol, že „hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho

zákonníka umožňuje blízkým osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel upravuje zákon č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka (poisťovňa) ako poisťiteľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky.“ V nadväznosti na uvedené dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody k záveru, že aj nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv pozostalých, je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z., a že v spore o náhradu takejto ujmy je daná pasívna legitímácia poisťovne vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel. Na označené rozhodnutia Súdneho dvora, Ústavného súdu ako aj najvyššieho súdu nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, a to sp. zn. 6 Cdo 143/2017, sp. zn. 6 Cdo 219/2017, sp. zn. 6 Cdo 206/2017, 6 Cdo 212/2017 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018. Z uvedeného je zrejmé, že právny názor v otázke pasívnej legitímácie poisťovne uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 219/2016 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré odkazovala žalovaná 2/, bol jeho neskoršou judikatúrou prekonaný. V otázke vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej pozostalými obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla treba preto za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať vyššie uvedený právny názor prijatý neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu.

20. V preskúmvanej veci odvolací súd riešil túto otázku v súlade s neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu. Nejde tak o situáciu prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., pretože, ako už bolo uvedené, rozhodnutia, na ktoré poukázala žalovaná 2/ boli prekonané práve rozhodnutím R 61/2018 (6 MCdo 1/2016) a naňho nadväzujúcimi rozhodnutiami.

21. So zreteľom na uvedené považoval dovolací súd dovolanie žalovanej 2/ z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. za neprípustné, preto ho podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

22. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 v spojení s § 262 ods. 1 a § 453 ods. 1 C. s. p. vychádzajúc z pomeru úspechu strán v dovolacom konaní. Keďže v dovolacom konaní ani jeden z dovolateľov nebol úspešný (žiadna strana nedosiahla toho, čo sa dovolaním domáhala), žiadnej zo strán nebol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

23. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.